

Ishajta vsak dan v roki
daj in poslušaj.

Issued daily except Sundays
and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni pro-
stori: 2637 S. Lawndale av.
Office of publication:
2637 So. Lawndale av.
Telephone: Lawndale 4636.

LETO—YEAR XV. Cena lista: Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 11. aprila (April 11) 1922. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 85.

Veliki uspehi rudar- jev v Pennsylvaniji.

Voditelji stavke poročajo, da na tisoče neunijskih rudarjev dnevno stopa v organizacijo in stavka se razširja od rova do rova. Velika kampanja za organiziranje rudarjev v Zapadni Virginiji kljub terorju. Zvezna vlada je odbila prvo zahtevo za vojaške čete. Rudarski blok v kongresu je izvojeval prvo zmago za rudarje. Miličarski napad na tujerodne stavkarje v West Virginiji.

Indianapolis, Ind. — Justični tajnik Daugherty je v ponedeljek zjutraj nepričakovano prišel v Indianapolis. Njegova misija ni znana, toda skoro gotovo je v zvezi s stavko rudarjev. John L. Lewis, predsednik rudarjev, se je tudi vrnil iz New Yorka v Indianapolis.

Washington, D. C. — Zvezna vlada je prejela in zavrgla prvo zahtevo za zvezne vojaške čete. Governor Nove Mehike je apeliral na vojnega tajnika Weeks, da naj pošlje vojakov v Gallup, kjer se baje vrše "veliki nemiri". Weeks je po kratkem posvetovanju s Hardingom odgovoril, da zvezna vlada ne bo pošljala čet v stavkovne okolišče, razen če bi prišlo, da države same ne bi mogle skrbeti za red in mir.

Zborniški odsek za delo zdaj zaslišuje operatorje. P. H. Penna, tajnik društva operatorjev v Indiani, je izjavil v soboto pred odsekom, da so rudarji sami zakrivali stavko! Veega, vsega so krivi rudarji! "Rdeča propaganda je naredila rudarje nezanesljive in njihove pogodbe niso vredne nič," je izjavil Penna.

Indianapolis, Indiana. — John Brophy, predsednik rudarske organizacije v centralni Pennsylvaniji, javlja, da je preko 60.000 rudarjev v stavki v njegovem okolišu. V nedeljo so se vršili mnogi javni shodi in 16.000 neorganiziranih rudarjev je stopilo v unijo. V okrajih Somerset, Cabria in Indiana se vrši organizatorična kampanja z največjim uspehom.

Velika kampanja za organiziranje rudarjev se vrši tudi v Zapadni Virginiji kljub terorju kompanijskih strelec in državnih miličarjev. Iz Charlestona, Wa. Va., je prišlo poročilo o nemirih v mestecu Momechenu. Četa miličarjev je brez vsakega vzroka napadla tujerodne rudarje. Župan mesta je ukazal aretirati nekega miličarja, ki se je obnašal najbolj divjaško in pretepel inozemskega rudarja; župan je tudi brzojavil gubernorju Morgannu, da naj odstrani miličarje iz mesta.

Ta teden dobe rudarji plačo za zadnja dva tedna v marcu. Po računu izvrševalnega odbora rudarske unije prejmejo rudarji okrog trideset milijonov dolarjev v mezdah.

Washington, D. C. — Rudarski blok v nižji zbornici nadaljuje boj za imunizacijo delavskih strokovnih organizacij pred Shermanovim protitrušnim zakonom; blok je vžrel tudi farmerske organizacije. Zbornica je v soboto odglasovala, da kolektivna mezdna pogajanja med rudarji in operatorji ne pridejo v področje protitrušnega zakona. S tem je bil razblinjen zadnji izgovor operatorjev, da bi bila konferenca z rudarji neposlovna.

Operator Penna iz Indiane je pred odsekom dela vitriolično napadel rudarje, češ da so "prežeti z boljševizmom". Socialistični kongresnik London je vprašal Penno, če ima kakšno idejo, kako bi se rudarjem zajamčila stalna zaposlenost. Penna je odgovoril: "O tem še nisimo nikdar mislili."

Operatorji v Marylandu so povabili rudarje na separatno konferenco, toda rudarji so odgovorili po svojih zastopnikih, da pogajanja ne more biti prej, dokler se ne sklene mezdna pogodba na centralnem konkurenčnem polju.

(Dalje na 3. strani.)

SOCIALISTIČNA STRANKA SE JE POTEGNILA ZA RUDARJE.

Chicago, Ill. — (Feder. Press) — Izvrševalni odbor socialistične stranke je objavil apel na vse člane in delavce, ki volijo socialistično, da pomagajo rudarjem v stavki, kjerkoli in kakorkoli je mogoče. "Boj rudarjev je boj vseh delavcev v Ameriki. Vojna proti organiziranemu delavstvu se je v tem momentu premaknila na polje premoga", se glasi apel med drugim.

TAKTIČNI GLAVNI STAN RUDARJEV JE ZAČASNO NEW YORK.

LEWIS NI PO SVOJEM PRIHODU
PODAL NOBENE IZJAVE.

Tujesemski rudarji odhajajo domov.

New York, N. Y. — S prihodom John L. Lewisa, predsednika rudarske organizacije U. M. W. of A., je New York postal taktični glavni stan ogromne rudarske obrambne stavke. Stavka se bo vodila od tukaj, ako se odločijo potrebna potovanja v razne kraje. Predsednik Lewis ni podal nobene izjave, ko je dospel v New York. Kljub temu je obetljivo, da bodo pogajanja z njegovim prihodom malo hitreje potekala kot do zdaj, ki se vrše tukaj med zastopniki rudarjev in podjetnikov z antracitnega polja. Pogajanja trajajo že nekaj tednov in rudarji zahtevajo za delavce, ki delajo od kosa 20 odstotkov povnanja meзде, za delavce, ki delajo za dnevno mezdlo, pa en dolar povnanja na dan.

Izvedelo se je, da je število neodvisnih kompanij z antracitnega polja za spravo in so pri volji pristati na zahteve rudarjev in podpisati novo pogodbo. To je stvar, s katero se bo moral pečati Lewis, kajti rudarji stoje na stališču, da mora vsaki izravnati služiti za podlago splošno kolektivno pogajanje in da se ne sklepa individualne pogodbe ali sporazumi s podjetniki.

Podjetniki z antracitnega polja pravijo, da se je zgodilo pomotoma, da so nekateri superintendenti nadomestili rudarje za varnostno delo v rudniki s predelavci in njih namestniki. Ti predelavci niso razumeli odredb superintendentov. Podjetniki so pristali, da pozovejo take superintendente sem v New York, da jim dajo odločbo, da ne nastanejo v bodočnosti več pomote.

Na tleh tujesemskih rudarjev se vršajo domov in zapušča Zdržene države. Posebno številni so Rusi. Po izjavi Thomas Kennedyja, predsednika 7. distrikta rudarske organizacije, je en sam vlak pripeljal sedem sto rudarjev v New York iz omenjenega distrikta, ki so namenjeni domov. C. J. Golden, predsednik 9. distrikta rudarske organizacije, in W. J. Brennan, predsednik 1. distrikta, poročata, da tujesemski rudarji v njihovih distriktih zapuščajo v velikem številu Ameriko.

FEDERACIJA FARMARSKIH ZADRUG SE SNUJE.

Syracuse, N. Y. — Izdelujejo se načrti za federacijo vseh farmarskih zadrug v tej državi. Kakor hitro bodo pravila izdelana in izvršeno pripravljeno delo, se skliče skupna konferenca. Načrti za federacijo in pravila se razpošljejo vsem zadrugam v državi, tako da imajo člani in odborniki čas, da stvar dobro preudirajo, preden pride do skupne konference ali ustanovitve zadrugske federacije.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo nestalno in najbrž deževno. Močni severovzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 56, najnižja 45. Sonce izide ob 5:17, zaide ob 6:25.

GENOVSKA KONFEREN- CA JE OTVORJENA.

Ruski in nemški delegatje zapuste konferenco, ako jim bo ententa kaj diktirala.

TAJNE PREDKONFERENCE.

Genova, Italija, 10. apr. — Italijanski ministrski predsednik Facta je bil izvoljen predsednikom mednarodne ekonomske konference na predlog Lloyda Georgea. Facta je predlagal, da se izvolijo štirje odseki konference. Prvi se naj imenuje "generalni odbor", kar je kamoflaža za politični odsek. Ostali trije odseki se imajo pečati a financami, ekonomijo in transportacijo. Vseh delegatov in njihovih tajnikov ter veščakov je okrog tisoč.

Genova, Italija, 10. apr. — Mednarodna ekonomska konferenca je bila danes otvorjena v dvorani tukajšnje St. Jurske palače. Italijanski ministrski predsednik Facta je otvoril konferenco v imenu ententnega vrhovnega sveta z bombastičnim nagovorom. Njemu je sledil Lloyd George s otvoritvenim govorom. Prva seja je potekla med samimi govornicami.

Štiriindeset držav in trije kontinenti so zastopani na konferenci. To je prvo zborovanje po vojni, pri katerem so udeležene ententne, centralne in nevtralne države ter Sovjetska Rusija. Edino Turčija nima zastopnika. Sovjetska Rusija in Japonska zastopata Azijo, Kanada predstavlja Severno Ameriko, medtem ko Južna Amerika nima nikogar na konferenci.

Včeraj so se vršile številne tajne predkonference in sestanki delegatov. Ruski delegatje so poselili italijanske delegate in ministrski predsednik Facta se je pol ure razgovarjal s Čičerinom, Litvinovom in Joffejem. Pozneje so Rusi konferirali z Nemci, nekaterimi delegati nevtralnih držav in z delegacijami baltskih držav. Sredi so se sovjetski delegatje sprehajali po genovskih ulicah brez vsake straže. Italijani so jim ponudili automobile s policijsko zaščito za izlet v Santo Margerito, toda Rusi so odklonili ponudbo, rekoč, da ne marajo večne straže za hrbtno kot jetniki. Zadnjih par dni je bilo aretiranih okrog 200 ruskih caristov in italijanskih fašistov, o katerih sumijo italijanske oblasti, da mogoče napadejo ruske sovjetske delegate.

Lloyd George je konferiral s Francozi in Italijani o programu in proceduri zborovanja. Poroča se, da se je George odločil za zborovanje po vzgladu washingtonske konference; to pomeni, da se bodo vsa važna vprašanja reševala v odsekih za zaprtimi durmi in od časa do časa bodo javne plenarne seje, na katerih bodo odseki poročali o zaključkih. Dalje se poroča, da namerava pet ententnih držav, ki so zastopane v vrhovnem svetu, držati konferenco pod svojo kontrolo. Ako se to zgodi, pride nedvomno do konflikta.

Čičerin je v soboto izjavil, ko je imel intervju s časnikarskimi poročevalci, da Rusija in Nemčija zahtevata enake pravice na konferenci in ne bosta sprejeli nikakršnih diktatov. Ako bo ententa poskušala diktirati, tedaj Rusi in Nemci zapuste konferenco. Čičerin je dalje dejal, da bodo Rusi zahtevali odprto zborovanje.

Henri Barthou, vodja francoske delegacije, je dal vedeti, da se Francija umakne s konference, ako pride na dnevni red vprašanje nemške odškodnine ali razoroženje francoske armade.

Ko so vprašali Čičerina, koliko časa misli ostati v Genovi, je rekel, da mogoče dva meseca ali pa samo par dni — kakor bo šla zbirala situacija. Na vprašanje, če pride Lenin na konferenco, je odgovoril Čičerin, da morda pride, ako bo treba. Visti, da Lenin potuje inkognito, se ponavlja.

JEČA JE NAJBOLJŠA NAGRA- DA, KI JO MORE DATI KAPIT- ALIZEM VOJAKOM.

Philadelphia, Pa. — John Imber, 35 let, doma iz Huntingtona, Ind., se je prijavil tukajšnji policiji in prosil, da ga pošljejo nazaj v 14-letni zapor, iz katerega je bilšel med vojno in stopil v armado pod drugim imenom. Odkar se je vrnil iz armade, se klati okrog za delom, katerega ne more dobiti. Zdaj je v takšnih stiskah, da je boljše zanj, če se vrne v ječo.

NOVA POTEZA ZA RAZCEPITEV RUDARJEV.

JUGOZAPADNI PREMGOVNIŠKI
PODJETNIKI SO POVABI-
LI RUDARJE NA KONFEREN-
CO NA DNE 10. APRILA.

Kanaški rudarji ne bodo sedli na
take nerodne nastavitve li-
manice.

New York, N. Y. (Federated Press). — Podjetniška organizacija Southwestern Coal Operators' Association je povabila za včeraj rudarje iz Kansasa in druge, ki spadajo v ta distrikt, na skupno konferenco v Kansas City. Odborniki rudarske organizacije, ki se nahajajo tukaj, so namenja, da ta poteza podjetnikov, ki ima očitno namen ponespeti rudarje, ponesreči.

"Ne vem, kako je mogoče sklicati konferenco na 10. aprila, na kateri niso zastopani vsi zastopniki rudarjev", je rekel Lewis, predsednik rudarske organizacije, na predvečer sklicane konference, ki se nahaja zdaj v New Yorku, da vodi pogajanja za sklenitev nove pogodbe za antracitno polje in obenem vodi obrambno stavko rudarjev. "Po informacijah, ki sem jih ravno kar sprejel iz Clevelanda, je konferenca izključena ob tem času med premogovniškimi podjetniki in rudarji. Konferenca, kot jo je sugestiral kongresnik Nolan za 10. aprila, bi povzročila, da bi panjo prišlo najmanj toliko podjetnikov, kot jih zastopa najmanj petdeset odstotkov nakopane premoga v enem letu. Odstotnost podjetnikov iz centralnega Ohia in Indiane, ki so odklonili to konferenco, jo onemogočuje."

Lewis je nadaljeval, da se premogovniški podjetniki poslužujejo svoje stare in brutalne taktike, ki ima namen s lakotjo podvreči rudarje.

"Ako bodo vztrajno nadaljevali to taktiko, bodo razočarani," je dodal Lewis, "kajti rudarji so prepričani, da je pravica na njih strani, in zaradi tega so pripravljeno izvojevati boj do konca."

Neoficijelno so nekateri govorniki, da je poziv jugozapadnih premogovniških podjetnikov za konferenco 10. aprila dobro premišljena poteza. Podjetniki se hočejo poslužiti sedanjega nasprotstva med Lewisom in Howatom v svojo korist, kajti Lewis je odstavil Howata kot predsednika in kanaški rudarji so večkrat dokazali, da so neomajno na strani Howata. To niso dokazali samo zdaj, ampak tudi ob času, ko je bil John P. White predsednik rudarske organizacije. Podjetniki namreč računajo z dejstvom, da je večina rudarjev na strani Howata in da jih pregovore, da se postavijo na separatistično stališče, da tako dosežejo svoj namen.

Od tukajšnjih odbornikov ne verjame niti eden takim govorancem, kajti Howat ni moč, ki bi dovolil, da triumfirajo take podjetniške intrige.

POLOŽAJ V SLOVENSKIH RUDARSKIH NASELBINAH.

Izvirna poročila naših dopisnikov
o poteku velike stavke.

SITUACIJA V PENNSYLV- ANIJI.

Claridge, Pa. — Položaj v okraju Westmoreland je približno sledeč:

V Herminfeju se nahaja četa konštahlerjev. Takoj prve dni stavke so razkričali novice o nekakšnih "nemirih", nasprotno se pa sliši drugače. — V Yukonu so premogarji na štrajku od 1. aprila. — Iz Windberja so bili izgnani trije unijski organizatorji, ki so hoteli organizirati tamokšnji 800 premogarjev. — Vestli iz Exporta si nasprotujejo; nekateri poročajo, da je polovica rudarjev v stavki, drugi pa, da je sunaj samo 20—30 mož, ki so si "vzeli počitnice". — V Delmontu so premogarji še na delu, kot se glase poročila, ki prihajajo k nam; ravno tako v Pleasant Valleyu.

Kar se tiče Claridge, je tako kot drugod. Čakamo, da tudi nas pokliče trobenta v vrsto onih, ki so že stopili v boj proti onim, ki hočejo nas premogarje potisniti v dobo pred Lincolnovim časom. Pa tukajšnjih rovih delijo nekakšno karte z napisom: "Nadaljevali hočem z delom in ne dam se moliti od nikogar — podpis." To sicer ne pomeni nič in ne upravlja premogarje v nikakršno obvesnost, pa lahko služi družbam v služaju štrajka za nekakšno oporo proti stavkarjem. Ampak ta stvar ne bo družbam nič koristila.

Kar nas je Slovenci smo vsi do zadnjega pripravljani za boj. Morda se bomo radi tega tulintahu hudo zamerili. Vediti pa, da mi nismo gospodarji položaja in nismo večinoma med tukajšnjimi premogarji; če bi bili, bi bil zdaj položaj drugačen kot je. Ni nam še znano, pod kakimi pogoji so se drugi neunijski rudarji udeležili stavke: ali samo s simpatično, pomožno akcijo ali za priznanje unije. Toda mi smo pripravljeni storiti svoje kakor hitro pride ura. Zavedamo se, da se sedanji položaj skrajno resen, kajti če se mogoče posreduje njihove nakane, potem že veste, kje da smo ne le mi, premogarji, temveč tudi drugi delavci, ker tudi njihove pljavalke ne bodo spale. — Poročevalce.

White Valley, Pa. — Premogarji tukajšnjega rova, ki je last Pittsburgh Coal Co., smo zahtevali 1. aprila, oziroma 3. in 4. je rov popolnoma prenehal z obratovanjem. Vsa znamenja kažejo, da se stavka raztegne še na druge neunijske rove kot Export, Delmont, Silkville itd., ki se nahajajo v tej "Beli dolini". Zavednejši rudarji že odlagajo orodje in v navedenih naselbinah. Spoznali smo, da je sedanji moment velike važnosti; operatorji so prišli za bojno sekuro, da ubijejo organizacijo United Mine Workers of America in potem še bolj zasužnjeno nas, neorganizirane premogarje. — Zeleni je, da rojaki iz drugih naselbin v Westmoreland Countyju poročajo o situaciji v "Prosveti", da bomo rudarji imeli jasno sliko boja. — Poročevalce.

Is okolice Exporta, Pa. — Zelim seznaniti javnost z resničnim položajem v westmorelandskem okraju. Slikal sem, da so rudarji v Irwinu in Claridgu imeli posvetovanje, toda ko to pišem, mi ni še znano, dali so sklenili odložiti rovnice in lopate ali ne. V Jamestownu ni še nič gotovega, kam se bodo pridružili. V Kelley's Mine je večina premogarjev v stavki. Export še vedno obratuje, producirajo pa veliko manj premoga kot običajno. V White Valleyu so še najbolj zavedni: dne 3. aprila zjutraj so enostavno zapustili rov. V torek ni bilo več nobenega voznička na delu in v sredo so spodili domov še tistih par kompanijskih petolizcev, ker z desetimi možmi

(Dalje na 3. strani.)

Američke vesti.

IGRA Z LJUDSTVOM.

Vozna knižana na šest centov?

Chicago, Ill. — Ko so povišali vozne od pet na osem centov, je bilo tako gladko kot se pesalci sučejo na parketnem plesišču. Plažarji, so rekli, če ne, se pa ne boš vozil. In preden se ljudstvo zavledlo v Chicago, so tudi sodišča že potrdila povišano vozno.

Tri leta že kriči velebizniški časopisje, da cene padajo. Na cestnih, uličnih in nadulčnih železnih pa vozna še ni padla. Politiki so obljubili, da znižajo vozno, da tako pokažejo, da se hojujejo za ljudske koristi. Pred volitvami smo in komitaja je znala vozno na šest centov. Ali znižanje ne stopi v veljavo jutri, pa tudi ne pojutrajnjem, ampak veljavno postane šele prvega maja. Do takrat bodo volitve končane in kompanija bo imela čas, da razveljavi odredbo državnih komisarjev.

WILLIAM BURNS ZAVRNJEN.

New York, N. Y. — (Federated Press). — Harry F. Ward, predsednik Američke unije za civilno svobodo, je pisal kongresniku Martinu E. Madden, predsedniku žurničnega proračunarskega odseka, pismo, v katerem pravi, da je izjava William Burnsa, načelnika detektivskega biroja, napadna, katere je podal pred proračunskim pododsekom, da se vrši skrita propaganda za strnoglavljenje vlade v deželi. Skraj je nepotreben povdarjati, da je Burns hotel, da odsek dovoli še \$425,000 k \$2,500,000, ki so že dovoljeni za izdatke preiskovalnega biroja.

Pismo pravi, da Američka unija za civilno svobodo prav dobro pozna radikalno gibanje v deželi in da je Burns v veliki zmoti. Liga je v korespondenčni zvezi z več kot tisoč odvratniki, ravno tako lahko svoje trditve dokazuje s članki, ki so izšli v takozvanem radikalnem in drugem časopisju.

VELIKA PROTIPROHIBICIONSKA DEMONSTRACIJA V NEW YORKU

New York, N. Y. — Nasprotniki prohibicije so sklicali velik shod v Carnegiejevo dvorano. Sprejeto so bile odveze resolucije, ki so obsojale prohibicijo. Shod je bil sklican, da se osnuje trajna organizacija proti prohibiciji.

Poslušalci so burno ploskali, ko je bil čitan tisti del resolucije, ki opisuje Volsteadov zakon kot postavlo, katere so najbolj obsoja in najmanj spoljuje.

Kapitan W. H. Stayton, uslužben pri Baltimore Steamship kompaniji, je žel burno odobravanje, ko je rekel a povdarmom:

"Hočem čisto piva in se prav malo brigam, kdo ve za to."

Na to je razlagal, da so strahopetni politiki odnehal napram političnim očrnuhom in so sprejeli prohibicijo.

S KAKŠNIMI ZADEVAMI SE PEČASO SODIŠČA?

Lawrence, Kans. — Alice Hanson in Maude Buchanan sta stari po petnajst let in sta hčeri farmarjev. Obe hodita v tukašnje srednje šolo. Šolski svet je sklenil, da morajo biti krila dijakinj, ki pohajajo v srednje šolo, dolga tri palece pod kolonom. Dijakinje se nista pokorili temu ukazu in nevarnost je postala, da sta izključeni iz šole. Stari deklet so se obrnili na sodišče za pomoč in sodišče je odredilo šolskemu svetu, da ne sme dijakinji izključiti iz šole. Sodnijski odredba je bila začasna. Komaj je bila izdana, se je šolski svet obrnil na sodišče, da potrdi njegovo odredbo in sodišče je ustreglo, tudi tej želji. What's next?

ZARADI MALENKOSTNEGA PREPIRA ŠTIRI OSEBE MRTVE

Meridian, Miss. — A. J. Page, katerega je Charles Keller obstreljal pred nekaj dnevi na državni meji, je podlegel ranam. Keller je ubil George Odama in Clem Odona, očeta in sina, in je smrt rnil osebnega policaja Howard Normana zaradi prepira, ki ga je imel s njimi zaradi prasiča. Kellerja imajo zdaj na varnem.

KAMENEC JE UBIL SVOJEGA TOVARILA

Kamenec je ubil svojega tovarila

Los Angeles, Cal. — Herbert Wilson, bivši duhovnik, ki je pasel svoje ovčice v Oregonu in Kanadi, zaprt v okrajni ječi na obtožbo, da je pomagal 3. marca ropati pošto za približno en milijon dolarjev, je ustrelil svojega tovarila Herbert R. Coxa, ko so ječarji preprečili beg iz ječe.

Cox, Wilson in O'Brien so bili nedavno tukaj aretirani zaradi postnega roba v Toledo. Pohegnili so iz ječe in bili so še na mostu, ko so jih obkolili šerifski deputirji.

Wilson je obrnil samokres na Coxa in sprožil. Nedavno se je širila govorica, da Cox nastopi kot državna priča. Ječar meni, da je Wilson ubil Coxa iz maščevanja in ker je sumil, da je izdal tudi načrt za beg.

VOLITI JE ZNANOST IGROČA.

Chicago, Ill. — Wilbur Glenn Voliva duhovni vodja in najvišji duhovni apostolske krščanske cerkve v Zion Cityju, je zopet vezal otrobe v Avditoriju, kjer so ga poslušali verniki. Trdil je, da solnce meri v premeru dva in trideset milj in da je oddaljeno od zemlje 2,700 milj. Zemlja je nepremična in ploskvata, koncem ploskve jo pa obdaja led. Ko je končal s takimi bedastostmi, ne je spravil na kratka ženska krila, pobožal je kadilce tobaka, obsodil je nauk o evoluciji in bakterijah. Njegove ovčice so ga zvesto poslušale in so drznile komaj dihati.

TRAGEDIJA NA FARMI.

Charlotte, N. C. — 40-letni farmar John Helms je ubil tri otpe svojih otrok. Po tem činu je izvršil samomor. Njegova 13-letna hčerka Ruby pripoveduje, da je hodila na hodnik gorodol in peštovala devetmesečno dete. Naenkrat je prihitel oče iz hiše in je udaril po glavi dete s sekirnim toporiščem. Htel je na to v hišo in je prišel iz nje s puško v roki. Naslonil je cev puške na svoja lica, se sklonil in sprožil. Kamenje se je uvelodelo, da je Helms ubil svoja dva sinova, stara 4 in 8 let. Pobil ju je s sekiro, žena mu je pa ušla.

"NEPODKUPLJIV" DRŽAVNI POLICAJ!

Hammon, N. J. — Saržent Edward Eastburn, bivši član pennsylvanske državne policije, zdaj poveljnik četice newjerške državne policije v Hammonu, je bil aretiran na obtožbo, da je izsiljeval denar. Obtožnica mu reita, da je dne 4. marca prejel od treh mož šest in trideset dolarjev, ni jim pa naredil pobotnice, da je prejel denar, in tudi ne obtožnice proti trem osebam zaradi zločina, radi katerega so bili prijeti. O denarju pravi, da je bila lastnina neke žene, ki je bila zanj okradena.

PIJANČEVANJE V NEW YORKU JE PODVOJILO OD NOVEGA LETA SEM

New York, N. Y. — Pijančevanje se je od Novega leta sem podvojilo. Dr. James A. Hamilton, komisar za poplavljanje, je objavil statistični izkaz, ki govori, da se šteje osebe, obsojenih v poplavljalništvu zaradi pijanosti, poimnožilo skoraj za sto odstotkov od Novega leta sem nad številom oseb, obsojenih zaradi ravno tega prestopka v prvem četrtletju lanskega leta.

DELAVERA KRAJA NA VOJNO

Wilmington, Del. — Pri mestnih volitvah so kandidirali vsi kandidati, ki so jih postavili delavci. Zapanom je izvoljen Victor E. Lawson. Med nasprotniki delavstva vlada poparjenost, kajti napeli so vse sile, da vržejo delavske kandidate.

Superior, Wis. — Mestnim komisarjem je bil izvoljen John Shaefer, ki so ga postavili kandidatom delavci. Njegov nasprotni kandidat je bil Fred Tomlinson, Shaefer je imel 150 glasov večine.

PO STAROŠEŠKI ŠEGL

Chicago, Ill. — Joseph Protello in Stanley Masien sta se zaprla v sobo. Sleka sta zgornji dela života in v roki je imel vsak nož. Dvojčevala sta se. Zdal ležita v okrajni bolnišnici. In kakaj oba v okrajni bolnišnici. In kakaj oba v okrajni bolnišnici. In kakaj oba v okrajni bolnišnici.

Inozemstvo.

Nemški generali padajo v grob.

Berlin, 10. apr. — General Erich von Falkenhayn, bivši nemškega generalnega štaba v zadnji vojni je umrl.

Britske čete so se vrnile v Dublin.

Dublin, 10. apr. — Angličke čete, ki so zapustile Dublin pred nekaj meseci, ko se je ustavila provizorična vlada irske avobodne države, so se danes vrnile. Medleci je nastala velika panika. Čete stražijo britske barake in se namrečajo v akcijo irskega vojaštva. Irski republikanci nadaljujejo napadi na Collinsove čete po vsem otoku.

Boji med policaji in vojniki v Kanadi.

Quebec, Kanada, 10. apr. — Večera popoldne so bili tu kravlji boji med vojniki in policaji. Policaji so aretirali pijanega vojaka na ulici in vojniki so jih napadli. Šest vojakov in več policajev je v bolnišnici.

Monarhisti na Dunaju aretirani.

Dunaj, 10. apr. — Polcija je aretirala 24 monarhistov, ki so pri demonstracijah v zvezi s smrtjo Karla Habsburga vpili na ulicah "Doli z republiko!" Med njimi je bil tudi nadvojvoda Renier Salvador, ki je prišel zvesto stobo avstrijski republikani v svrhu, da bo smel bivati na Dunaju. Nadvojvoda je bil obsojen na 4000 kron globe. — V Inomestu se je od žalosti za Karlom usmrtil bivši oficir s imenom Pickl.

Američki duhovnik je hotel ubiti kardinala.

Rim, 10. apr. — Neki duhovnik, o katerem pravi, da je američki duhovnik, je hotel ubiti kardinala Pompilija, papeževga vikarja. Stopil je v kardinalovo rezidenco in zahteval, da hoče govoriti s kardinalom. Tajnik Candelari je odgovoril, da je kardinal zaposlen. Tujec je nato napadel tajnika. Služabniki, ki so prišli na pomoč, so našli revolver pri njem. V paniki, ki je sledila, je napadalec ušel.

VELIKI USPEHI RUDARJEV V PENSYLVANIJ

(Nadaljevanje s prve strani.)

Pogajanja med zastopniki rudarjev in operatorjev s polja trdega premoga se nadaljujejo v New Yorku.

Altona, Pa. — (Feder. Press. Poroca Art Shields). — Veliko uniško gibanje med naorganiziranimi rudarji v okrajih Fayette, Westmoreland, Somerset, Cambria in Indiana je presenetilo operatorje. Več ko polovina premo govnikov v teh okrajih — na katere so operatorji stavili največ opazja in ki dajejo jeklarskim magnatom v Pittsburghu največjo zalogo premoga — se počiva in vna znamenja kakega, da bodo kmalu počivali tudi ostali rovi. Frickovi in Berwind-Walthejevi rovi, v katerih ni bilo stavke že od leta 1906, so podlegli valni stavke.

Bil sem navzoč na velikem shodu v Windberju, kjer je po milijonem zborovalo 2500 rudarjev. Govorniki so pozivali rudarje v angličkem, poljskem, slovenskem in italijanskem jeziku, da naj stopijo v boj za svoje pravice.

NOVA POROČA ZA RASOPITV DELAVCEV

(Nadaljevanje s prve strani.)

nikov na polju trdega premoga napredujejo dobro, menijo Lewis. Zastopniki rudarjev so predložili podjetnikom argumente za povišanje meze, katerih podjetniki ne morejo orrediti. Rudarji so dokazali podjetnikom, da so se življenjske potrebščine podražile v dvestikih odstotkih polja za več ko dvajset odstotkov, od kar je bila meza zadnjikrat povišana. Dodaj so govorili zastopniki rudarjev in na vrsto pridejo zastopniki podjetnikov, ki so s sabo privedli štab statističarjev, da podpirajo njih zahtero po znižanju meze.

Lewis izjavlja, da se ne ustanevi trajen glavni stavkovni stan. On je pripravljen, da odpotuje na poziv, kamor je treba.

POLOŠAJ V SLOVENSKEH RUDARSKIH ZVEZAH

(Nadaljevanje s prve strani.)

se ne da rov obratovati. Še tisti dan so se vsi stavkarji vpisali v unijo — razen par omenjenih petolizcev.

V Keystone rovu so se vsi, razen par petolizcev, pridružili stavkarjem. Ravno tako je večina rudarjev v Triss Millisu v stavki. Slickville je nekoliko obratuje; Jamestown ravno tako. Kako bo v Menarju, ne vemo; za Monessen je tudi ne ve. Kolikor je meni znano, bo vsa ta dolina organizirana v eno tedno. Dne 5. aprila je prišlo pet organizatorjev, ki so govorili na shodu na neki farni v Delmontu. Navzgor je bilo čez tisoč stavkarjev.

Slabo je, kamor se obrneš, ali razmere v westmorelandskih rovih presegajo še vse meje. Jamski vozniki so dolgi 9 čevljev, široki 6 in 4 čevlje globoki; in ko jih premogar naloži do vrha, mu družba da eno tisoč zanj, medtem ko voznik po vsej pravici tehta tri tone in pol. Vnebovpijoča krivica! Kdaj se ubogi moški mušnji postavi po robu svojim krivcem? Ali bo še skrivil hrbe in držal udarce?

V Slickville so prvič znižali mezo od 71 na 40 centov pri tanki mezi 1. aprila so pa utrgali še sedem centov. Ali ni to naravnost izjavljajo. Seveda, tamkajšnje delavstvo nima zavednosti, da bi se uprlo pijavkam. Kapitalisti delajo milijone in našli kufje, delavci pa stradam. Vsak dolar in cent je odkrpljen s delavčeve krvi, kajti izprešan je iz delavev in vržen v nikdar polno malho kapitalizma. — Na dan, sotrpni! Odkolite rovnice in lopate in prihajite se bojevniki! Ako zdej podležemo, bomo desetletja še na desetkrat slabšem položaju kakor smo danes. Pomislite, ali ni strašna krivica, da premogarji na Slickvillu nalagajo premog za dvajset centov od tone? Na papirju se sicer glasi, da imajo 33 centov, toda pri točnici ukradejo toliko, da nima rudar niti 20 centov. Kje so potem še stroški za razstrelivo in drugo? — Torej stopite v vrste bojevnikov, ako imate še trohico močovitosti v sebi! — Vozniki imajo \$3.80 Res mastna plača! Po unjških rovih imajo pa \$7.50 do \$8. Razlika, kaj? — Bratje rudarji! Ne čakajte več! Ne držite več hrbe, po katerem vam pada bič zveščine in iznešavanja!

Bavno ko to pišem, so začeli rudarji v Ekportu zapuščati rove Westmoreland Coal kompanije. Večina je še zunaj. Tako je prav. V enem tednu ne sme več pasti niti ene rovnice in niti voznik ne sme biti položen s premogom v tej dolini, kjer smo že toliko dela naredili zastoj. Niti eden premogar naj ne riže pod zemljo, dokler ni mezdni boj končan in zmagal na naši strani. Živeli bojevniki! Živeli stavkarji! — Westmorelandski premogar-stavkar.

Zločin in družba.

Kapitalistična družba porabi ogromne sile za policijo, da lovi zločince, za sodišča, da jih sodijo, in za ječe, da jih zapirajo; tudi za krovnike in njih aparate, da jih morijo s elektriko, obešajo in streljajo izda precej denarja. Rečni ljudje menijo, da je to sicer velik krič, ampak da ni mogoče pomagati; zločincev vendar ne moremo pustiti, da bi prosti letali po svetu, pa če več pokazali, poropali in pomorili.

Kapitalistična družba res nima druge pomoči, kakor da jih zapira. Zanje je zločin problem, katerega ne more nikakor rešiti. Pri tem se pa nahaja v vrtilcu, ob katerem bi razumno bitje s kakšnega drugega sveta dejalo, da mora biti ta družba sama blazna.

Star je namreč ta: Kapitalistična družba ustvarja zločince, potem jih pa preganja, obsaja, zapira, obeša. Ona jih ne mara; sleer bi jih pustila pri miru; da si jih ne mara, jih pa naprenehoma ustvarja.

Kakaj taka absurdnost? Zato, ker ne more biti drugače. Kapitalizem in zločin sta ne ločljiva. Kapitalizem je sam sebi zločin, četudi ne po zakonu. Če bi tatovi delali zakone, bi najbrž s njimi zaščitili tatvino. Ker jih delajo kapitalisti, ščitijo s njimi svoje izkoriščanje. In syo je lastnino ščitijo.

Slovenska Narodna	Federna Jednota
Ustanovljena 9. aprila 1904.	Iskraj, 17. junija 1907 v delovi Illinois.

GLAVNI STAN: 2827-28 20, LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbori

UPRAVNI ODESK: Predsednik Vincent Calahan, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 52, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolnišnične oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Voznik, vodnik oddelka Jule Zavertnik, sprejemni gl. bl. Filip Gidias.

POROTNI ODESK: John Underwood, predsednik, 406 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Selimovich, Box 272, Eastport, Ohio, Fred A. Villan, Box 972, Elv, Miss., John Tordal, Box 151, Lawrence, Pa., John Gurdak, 418 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNISKI ODESK: Blas Novak, predsednik, 2827-28 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill. OBREDNJE OKROJE: Jacob Ambroski, Box 244, Mead Run, Pa. VZHOĐNO OKROJE: John Gurdak, 418 W. Hay St., Springfield, Ill. ZAPADNO OKROJE: Anton Selar, Box 104, Green, Kan., in Jugoslavci, Man Mar, Box 100, South, Miss., in severozapad, Mike Zugel, 5423 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbori: Frank Zalta, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Sengul, 5509 Prosser Ave., Cleveland, O., William Miller, 2608 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zdržištevni odbori: Predsedniki: Frank Alci, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., John Owen, 5539 W. 26th St., Chicago, Ill., Joe Shick, 1101 E. 43rd St., Cleveland, Ohio.

VENOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Korn, 6282 So. Oak Ave., Cleveland, O. REDAKCIJA-Korrespondenca s gl. odborom, ki deluje v glavnem uradu, se vrši tukaj.

VSA PISMA, ki se nanašajo na posla gl. predsednika in na vse predložitve S. N. F. J., 2827-28 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE BOLNISKER PODPORE SE NALOŽUJE: Bolniške tajnice S. N. F. J., 2827-28 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DEJAVNE POSILJATVE IN STVARI, ki se oddajo gl. izvrševalnemu odboru in jednoti vabijo se naložiti: Tajništvo S. N. F. J., 2827-28 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. F. J., 2827-28 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. Vse posiljbe glede postavljanja v gl. izvrševalni odbor in na gl. politika Frank Zalta, predsednika nadzornega odbora, šljajo na njegov naslov.

Vsi listini na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 418 W. Hay St., Springfield, Ill. Vsi dopisi in drugi spisi, namenu, oglaš, naročila in spisi van kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošiljajo na naslov: "Prosveta", 2827-28 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Ker pa je kapitalistično izkoriščanje zločinsko, ker ustvarja mizerijo in vedno postavlja gotovo število ljudi pred alternativo, da krajejo ali pa poginejo, medtem ko na drugi strani kaže, da se s bogastvom v tej družbi lahko skoraj vse doseže in a tem draži ljudi, da izkušajo pridobiti bogastvo brez posebnega osaira na sredstva, se mora zločin vedno nanovo porajati in ga ne bo konec, dokler ne bo kapitalističnega sistema samega konec.

Ker ga družba ne more odpraviti, preganja zločince in jih zapira. Pri tem se zgodi, da sedi za mrežami mnogo dobrih ljudi, mnogo lupežev pa teka prostih okrog in uživa velike časti. Kaznovanje zločincev tolmači družba tako:

Hudodelce je nevaren družbi. Ona mora torej sebe in svoje poštene člane varovati. Zato mora zločince ločiti od javnega sveta in jih spraviti tja, kjer ne morejo njih hudobni nagoni storiti zlega. Torej v ječe z zameščenimi okni, obdane s visokimi, trdnimi zidovi in zastražene z oboženiimi čuvaji.

Razen varnosti družbe imajo kazni še druge namene. Za greh, ki je storjen s zločinom, mora biti pokora. V starih časih se je isti, komur je bila storjena krivica, sam maščeval nad hudodelcem. Tega ne more trpeti civilizirana organizirana družba. Ako se po-maščevalna prepusti, da odmeri kazni za zlo, katero je pretrpel, se lahko zgodi, da je kazen večje zločinstvo od zločina samega. In kakor tam, kjer se velja iz barbarične davnine podedovano krvno maščevanje, ni hudodelstva nikdar konec; osveta, ki je skoraj vedno pretirana, zahteva šopet osveto, in tako gre zločinstvo v večnosti, od rodu do rodu.

Kazen za socializirano podražljeno maščevanje. V tem je nekaj napredka in zboljšanja. Sele odstranitev privatnega maščevanja je omogočila, da so postale kazni časoma nekoliko bolj človeške. Včas je bilo obežanje, sežiganje, napietanje na kolo, satikanje na kol itd, tako vsakdanje, kakor je bilo vse čuvstvovanje ljudi barbarično.

Ali naša doba je postala humanitarna. O tem bi človek sicer včas podvomil, če na primer pogleda čez Atlantični ocean ali pa če bere poročila o linčanju po Ameriki. Toda apostoli sedanja družbe govorijo toliko o humanitarnosti, da morajo ugovori skoraj umolkneti.

Iz te humanitarnosti izvira tudi nauk, da ni vse odpravljeno s kaznijo zločincev, ampak da ga je treba tudi popraviti. Zdi se, da ni idealizem edini boter tega nauka. Vmes so vsekakor tudi materialistični oziri; če bo hudodelce popravljen, ne bo več kradel.

Pa to nič ne de. Načelo popravljanja bi bilo vendar lepo. Ali družba, ki ga lara, ni dosledna. Kako naj na primer smrtna kazen popravi človeka? Kadar je zločinec na drugem svetu, ga vsi lepi nauki tukašnje družbe ne dosežejo več.

Kapitalistična družba se pa moti s svojo humanitarnostjo in v drugem oziru. Popravljanje zločincev v kaznilnici bi bilo le lepo, če bi bile razmere take, da bi popravljeni človek lahko pošteno živel. Tega pa ni. Nepreruhoma se rabi fraza, kako naj bi skesani grešnik postal koristen član človeške družbe; toda fraza nima realne moči. Predvsem je tradicija hinavščina tako močna, da ovira vse reformatične poskuse. Če pove človek, da prihaja iz kaznilnice, mu malo pomaga, če doda, da se je v ječi poboljšal. Kdo mu verjame? In kdo more privatnega podjetnika prisiliti, da bi vsel takega človeka na delo?

Če bi bila družba sama delodajalec, bi bila stvar pač drugačna. Seveda bi v tem slučaju večinoma povod za prvi zločin odpadel. Namesto skrbi, kaj početi s odpuščenimi hudodelci, bi se taka družba lahko lotila vprašanja, kako se odpravijo zločni sploh.

Nismo fantasti. Ne mislimo, da bodo prvi dan po padu kapitalizma sami idejni ljudje na svetu. Vsaka družba mora kot dedščina vlačiti bremena prejšnjih družb nekaj časa s seboj. Ali mnogo povodov zločina odpade takoj s ustanovitvijo socializma. Hudodelstva, ki jih povzročajo lastniki in dobičkarji, morajo v kolektivistični družbi kmalu odpasti, ker se jim zamašči vir.

Če more kdo danes ukrasti sto-tisočake in uliti roki pravice, se mu to izplača. Denar lahko vtakne v kupčija ali v kakšno podjetje, in kovičasta ljudi in sijajno živl ob tujem trudu. Ali kaj v socialistični družbi, kjer sploh ne bo privatnih podjetij? Če bi ukradel milijon, ga ne more izpremeniti v kapital, ki bi mu nosil obresti. Čemu torej krasti?

Seveda ostanejo še temperamenti in duševno defektni ljudje. S tem bo imela nova družba še svoje težave, dokler ne doze-ri sadovi njenih novih uredb.

Kapitalizem in zločin sta ne ločljiva; tukaj je boj zoper hudodelstvo enak boju zoper vetrne mline. Nobenega problema, ki se tiče zločina, ne more rešiti kapitalistični sistem! Največja protizločinska sila je socializem. — "Naprej".

Delavec brez delavskega čustva je kakor volk brez pastve. Hvalilo se in hitro svoje glavo "Prosveta".

